

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginhallitus, § 492, 23.11.2020
Sosiaali- ja terveyslautakunta, § 114, 05.11.2020

§ 492

Valtuustoaloite uudenlaisien ratkaisujen etsimiseksi ja kehittämiseksi ikäihmisten asumisen, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn lisäämiseksi - Aila Dünder-Järvinen

TRE:3315/05.00.01/2020

Kaupunginhallitus, 23.11.2020, § 492

Valmistelija / lisätiedot:
Taru Kuosmanen

Valmistelijan yhteystiedot

Palvelujohtaja Mari Patronen, puh. 040 801 6008, projektijohtaja Anne-Mari Ahonen, puh. 040 801 6677, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Aila Dünder-Järvisen valtuustoaloite ja siihen annettu sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Aila Dünder-Järvinen, Mari Patronen, Anne-Mari Ahonen

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Sosiaali- ja terveyslautakunta, 05.11.2020, § 114

Valmistelijat / lisätiedot:
Mari Patronen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Arto Lemmetty, Hallintoylilääkäri

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Aila Dündar-Järvisen valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuustoaloitteessa esitetään, "että Tampereen kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin ja etsii ja kehittää uusia ratkaisuja ikäihmisten asumisen, hyvinvoinnin ja toimintakyyn lisäämiseksi, joissa otetaan huomioon yhteisöllisyyden ja tukipalvelujen yhdistäminen. Uusien asumismuotojen sekä eri sukupolvien välisen yhteistyön valmisteluun ja kehittämiseen tarvitaan kaupungin kaavoituksen, asuntopolitiikan, sosiaali- ja terveystieteiden, koulutuspuolen, ikäihmisten ja heidän läheistensä yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Yhteistyöhön tulee ottaa mukaan myös Tampereen kaupungin Vanhusneuvosto ja Nuorisovaltuusto."

Tampereen kaupungilla on tarve selvittää uudenlaisia ikääntyneiden asumisen ja tuen malleja. Nykyisin lainsäädäntö ja aluehallintovirasto tunnistavat vain tehostetun palveluasumisen, ja kotihoidon, mikä haastaa myös valtiota kehitystyöhön.

Yli 85-vuotiaiden määrä Tampereella kasvaa erittäin voimakkaasti. Ikääntyneiden tarpeisiin tulee voida vastata monenlaisilla, kunkin henkilön ja perheen tarpeita ja toiveita vastaavilla asumisen ja tuen ratkaisuilla. Kaikkiaan käyttäjien osallistaminen ja haastattelemine tarpeiden ja toiveiden selvittämiseksi sekä suunnitteluideoiden testaamiseksi on tärkeää.

Erityisryhmien asumisen palveluverkkosuunnitelma käsiteltiin sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnassa toukokuussa 2020. Siinä on selvitetty ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen nykytilanne, tulevat tarpeet ja ohjelmoitu palveluverkkosuunnitelmassa tulevat ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen kohteet. Tässä suunnitelmassa ei kuitenkaan käsitellä muita ikääntyneiden asumisen tukimuotoja tai asumisratkaisuja.

Tampereen kaupungilla toimii erityisryhmien asumisen yhteistyöryhmä, joka koordinoi ja toteuttaa erityisryhmien asumista. Työryhmässä on moniammatillinen edustus palvelujen, kaavoituksen, asunto- ja kiinteistötoimen asiantuntijoista sekä vammais- että vanhusneuvoston edustajat. Työryhmän tehtäviin kuuluu mm. koordinoita erityisryhmien palveluasumisen palveluverkkosuunnitelman pohjalta toteutettava kokonaisuutta sekä eri toimijoilta tulevia asumispalvelu- ja erityisryhmien asumisen kehittämiseen liittyviä hankkeita. Lisäksi se koordinoi ikäihmisten asumisen toimenpideohjelmaa paikallistasolla, luo palvelukorttelikonseptin edistämisen tueksi poikkihallinnollista toimintamallia. Työryhmän työskentelyä ohjaa palvelumallin ohjaus- ja seurantarayhmä, jossa on edustettuna kaikki palvelualueet.

Tampereen kaupunki haki ympäristöministeriön ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelman erityisavustushaussa ja teemaksi valittiin

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

välimuotoisen asumisen kehittäminen. Välimuotoisen asumisen mallilla voi vastata joustavammin asukkaiden tarpeisiin ja tuoda monipuolisuutta asumisvaihtoehtoihin. Erityisen suuri tarve on välimuotoiselle asumiselle, mutta useilla eri alueilla tarvitaan myös tehostettua palveluasumista. Näiden kahden eri asumismuodon joustavaa ja sekä asukkaita että alueen ihmisiä hyödyttävää yhteensovittamista aiottaisiin myös hankkeessa miettiä. Esimerkiksi Tampereella aiemmin käytössä olleen palvelutalon kotihoidon kaltaisen välimuotoisen asumisen yöhoidon tarpeeseen on helpompi vastata, kun lähipiirissä on myös tehostettua palveluasumista. Hankkeessa olisi tarkoitus kehittää tehostetun palveluasumisen ja välimuotoisen asumisen yhteistyötä ja yhteensovittamista. Välimuotoisen asumisen tarve jakautuu kahteen edellä mainittuun tarpeeseen eli enemmän palveluita tarvitsevaan ryhmään, joka tarvitsee paljon kotihoidon palveluita, mutta ei kuitenkaan vielä tehostetun palveluasumisen tapaisia palveluita sekä kevyempi senioritalotapainen asuminen, jossa vastataan lähinnä ihmisten yksinäisyyteen ja sosiaalisiin tarpeisiin.

Osana Kotitorin kehittämistoimintaa Tampereen kaupunki tilasi v. 2019-2020 selvityksen palvelukorttelikonseptista, ja sitä työstettiin haastatteluin, työpajoissa ja konsultin toimin. Palvelukorttelikonseptissa on luotu visio monimuotoisesta, ikäystävällisestä, palveluja ja kulttuuria yhdistävästä ympäristöstä. Painopistealueina on asukkaille tärkeät rakennetun ympäristön toimivuus, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä osallisuuden vahvistaminen. Konseptia voidaan hyödyntää jo rakennetuilla asuinalueilla tai käyttää täysin uusien alueiden suunnittelun pohjana. Taatalakeskuksessa toimivan palvelukeskuksen toimintaan liitettiin palvelukortteli. Peltolammille hyvinvointikeskuksen läheisyyteen suunnitellaan palvelukorttelia, johon on suunniteltu ikäihmisten tehostettua palveluasumista. Myös uusien Hiedanrannan ja Viinikanlahden alueiden suunnittelussa huomioidaan tarpeet ikääntyneiden erityyppiselle asumiselle.

Koukkuniemen vanhainkotikäytössä olevien rakennusten perusparantamisen esisuunnittelun yhteydessä selvitetään rakennusten käyttöä joko tehostettuun palveluasumiseen tai kevyempään ns. välimuotoiseen ikääntyneiden asumiseen, jossa kotiin tuodaan tehokas hoiva viereisistä tehostetun palveluasumisen palvelutaloista. Koukkuniemen asukkaiden ja työntekijöiden haastatteluilla saadaan käyttäjien kokemuksia hyvistä ja kehittämistä kaipaavista ominaisuuksista tähän mennessä toteutettujen tehostetun palveluasumisen perusparannus- ja uudisrakennuskohteiden ja niissä järjestettävän palvelun perusteella hyödynnettäväksi Koukkuniemen rakennus- ja palveluiden suunnittelussa.

Oivallinen esimerkki uusista ratkaisuista on Kotipirtin palvelutalon tontille suunnitteilla oleva palvelukortteli. Käräjätörmän monisukupolvisen yhteisökylän arkkitehtuurikilpailu oli ympäristöministeriön valtakunnallisen ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman kansallinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

pilotti, ja se järjestettiin yhteistyössä Kotipirtti ry:n, Tampereen Vuokratalosäätiön, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen sekä Suomen Arkkitehtiliiton ja Tampereen kaupungin yhteistyönä. Käräjätörmän monisukupolvinen yhteisökylän sydän tulee olemaan nykyisen Kotipirtin palvelutalon välittömään yhteyteen rakennettava palvelukortteli ja kylätalo ravintoloineen ja harrastetiloineen. Kortteliin on tulossa monenlaisia asuntoja ja useita asuntojen hallintamuotoja. Keskeisenä tavoitteena on kehittää muistisairaiden asumista pois ryhmäkotimuotoisesta asumisesta kohti muistisairaidenkin asumisesta muun asumisen lomassa. Tavoitteena on kunkin muistisairaahan henkilön mahdollisimman oman näköinen ja osallistuva elämä, ja se, että työntekijöiden roolina on tukea asukkaita myötäeläen ja rinnalla eläen.

Tesoman Elinkaarikortteli on juuri valmistunut Tesoman keskustaan. Oma Tesoma -hanke järjesti korttelin tontinluovutuskilpailun tavoitteiden määrittelyn pohjaksi työpajan asukkaille, ja ideat vietiin suoraan kilpailuohjelmaan. Tavoitteena on ollut rakentaa yhteisöllinen, monisukupolvinen asuinkortteli, jossa sukupolvien edustajat kohtaavat. Korttelissa on omistusasuintalo, ARA-rahoitteisia vuokra- ja asumisoikeusasuntoja, ikäihmisten tehostettua palveluasumista, palveluasumista sekä ns. kimppekämppejä viiden hengen yhteisöllisten asukasryhmien kodeiksi. Jokaisessa rakennuksessa on kaikkien korttelissa asuvien yhteiseen käyttöön erilaisia yhteistiloja ja korttelin pihalla on yhteisessä käytössä pienehkö sauna- ja verstaserakennus.

Hervanta ikääntyy voimakkaimmin Tampereen alueista. Ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman kansallisena pilottina oli Ikäystävällinen Hervannan palvelualue -hanke, jossa kehitettiin malli asuinalueen kehittämiseksi ikäystävälliseksi. Hervannassa tärkeimmiksi kehittämiseksi nousivat: esteetön asuinympäristö, uudenlaiset ja esteettömät asumisratkaisut ikääntyneille sekä ikääntyneiden osallisuuden turvaaminen. Hervannassa olevan Keinupuiston palvelutalon yhteyteen suunnitellun laajennuksen ja kokonaisen korttelin rakennushanke on jo pitkällä. Tähän palveluverkkosuunnitelman mukaiseen kohteeseen on tulossa runsaasti ikäihmisten tehostettua palveluasumista muun asumisen kanssa samaan kortteliin.

Parhaillaan on pohdittavana myös ikääntyneiden ns. välimuotoisen asumisen malleja Hervantaan mm. Pohjoisakselin täydennysrakentamisen yhteyteen. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) rahoituskäsittelyssä on senioritalo välimuotoisena ikääntyneiden asumisratkaisuna Haukiluomaan.

Neuvostojen ja nuorisovaltuuston rooli huomioidaan ja heidän osallistumisensa mietitään tapaus kerrallaan.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

1 Valtuustoaloite

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 1.12.2020 www.tampere.fi

Tampere
27.11.2020

Elina Nikkilä
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§492

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)